

تیشه کرونا بر ریشه فقه سیاسی شیعه

حجّه الاسلام والمسلمین دکتر داود فیرحی، نظریه پرداز و پژوهشگر علوم سیاسی و اندیشه سیاسی اسلام و استاد تمام گروه علوم سیاسی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران در پاییز سیاه امسال، به دلیل ابتلا به بیماری کوید 19، جهان خاکی را ترک گفت.

وی که زاده متولد زنجان در سال 1343 بود درجه دکترای علوم سیاسی خود را از دانشگاه تهران اخذ کرده و تحصیلات حوزوی را نیز تا عالی‌ترین سطح به انجام رسانده بوده و در هر دو حیطه علوم سیاسی و فقه شیعه، صاحب رأی و نظر به شمار می‌آمد. وی مقدمات دروس حوزوی را بین سال‌های ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۵ در حوزۀ علمیّه ولی‌عصر شهرستان زنجان گذراند. پس از آن مقاطع سطح و دروس خارج را از ۱۳۶۶ تا ۱۳۸۰ در حوزۀ علمیّه قم ادامه داد. فیرحی از سال ۱۳۶۶ تا ۱۳۷۸ وی به تحصیل در مقطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترای علوم سیاسی در دانشگاه تهران پرداخت. گرایش دکترای وی اندیشه سیاسی بود. رساله کارشناسی ارشد وی با عنوان «اندیشه سیاسی شیعه در دوره قاجاریه» بود که در آن به اندیشه سیاسی فقیهان مشهور شیعه دوره قاجار و مکاتب مهم فقهی-سیاسی ای که در دوره قاجاریه بسط یافته و در تحولاتی چون نهضت مشروطه و انقلاب اسلامی تأثیرگذار بودند پرداخته‌است. رسالۀ دکترای وی هم «دانش، قدرت و مشروعیت در اسلام» نام داشت که با الهام از روش‌شناسی فوکو و هرمنوتیک گادامر تنظیم شد. وی مؤلف ۱۰ کتاب و همچنین دارای حدود ۶۰ مقاله منتشره در مجلات و کنفرانس‌های علمی در حیطه اندیشه سیاسی اسلام می‌باشد. همچنین راهنمایی رساله‌های متعددی در مقاطع کارشناسی ارشد و دکترای در حوزه اندیشه سیاسی اسلام را عهده‌دار بوده‌است. فیرحی در مقطع دکترای دروس «اندیشه سیاسی در ایران معاصر» و «اندیشه سیاسی در اسلام معاصر»، در مقطع کارشناسی ارشد دروس «فقه سیاسی» و «افکار سیاسی در ایران و اسلام»، «بنیاد گرائی و رادیکالیسم اسلامی معاصر» و در مقطع کارشناسی دروس «نظام سیاسی و دولت در اسلام»، «تاریخ تحول دولت در جهان اسلام» و «مبانی اندیشه‌های سیاسی در اسلام» را تدریس می‌کرد. دکتر داود فیرحی همچنین عضو شورای مرکزی مجمع مدرسین و محققین حوزه علمیه قم بوده و علاوه بر تدریس در دانشگاه مفید قم، درس‌گفتارهایی نیز در موسسه مطالعات سیاسی-اقتصادی «پرسش» برگزار کرد. از این نویسنده محقق، کتاب‌های چندی منتشر شده‌است که هر یک اتفافی تأثیرگذار در تاریخ اندیشه سیاسی معاصر به شمار می‌آید:

قدرت، دانش و مشروعیت در اسلام (۱۳۷۸، چاپ شانزدهم: ۱۳۹۶)، تهران، نشر نی.

دولت اسلامی و تولیدات فکر دینی (۱۳۸۰)، تهران، بقعه
نظام سیاسی و دولت در اسلام (۱۳۸۲، چاپ پانزدهم: ۱۳۹۵)، تهران، سمت.

تاریخ تحول دولت در اسلام (۱۳۸۶، چاپ هفتم: ۱۳۹۵)، قم، دانشگاه

علوم انسانی مفید.

روش‌شناسی و اندیشه سیاسی در اسلام (۱۳۸۷) (مشترکاً با سایر نویسندگان)، قم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.
دین و دولت در عصر مدرن (جلد اول: ۱۳۸۹، جلد دوم: ۱۳۹۰)، تهران، نشر خدادنو.

فقه و سیاست در ایران معاصر؛ فقه سیاسی و فقه مشروطه (۱۳۹۱)، چاپ پنجم؛ (۱۳۹۴)، تهران، نشر نی.

«فقه و سیاست در ایران معاصر؛ تحول حکومت داری و فقه حکومت اسلامی» (۱۳۹۳، چاپ سوم؛ ۱۳۹۶) تهران، نشر نی.

«ستانه تجدید؛ در شرح تنبیه الامة و تنزیه الملة» (۱۳۹۴، چاپ دوم؛ ۱۳۹۵) تهران: نشر نی.

«فقه و حکمرانی حزبی» (۱۳۹۶) تهران: نشر نی.

«مفهوم قانون در ایران معاصر (تحولات پیشامشروطه)» (۱۳۹۹) تهران: نشر نی

فصلنامه خاطرات سیاسی این ضایعه جبران‌ناپذیر را به خانواده آن مرحوم و کلیه همکاران، همفکران، دوستداران و شاگردانش تسلیت گفته و امیدوار است در آینده‌ای نزدیک پرونده‌ای مستقل در معرفی و نقد آثار وی منتشر نماید.